

Arbeidsmarkedet nå - mars 2014

"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra Utredningsseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

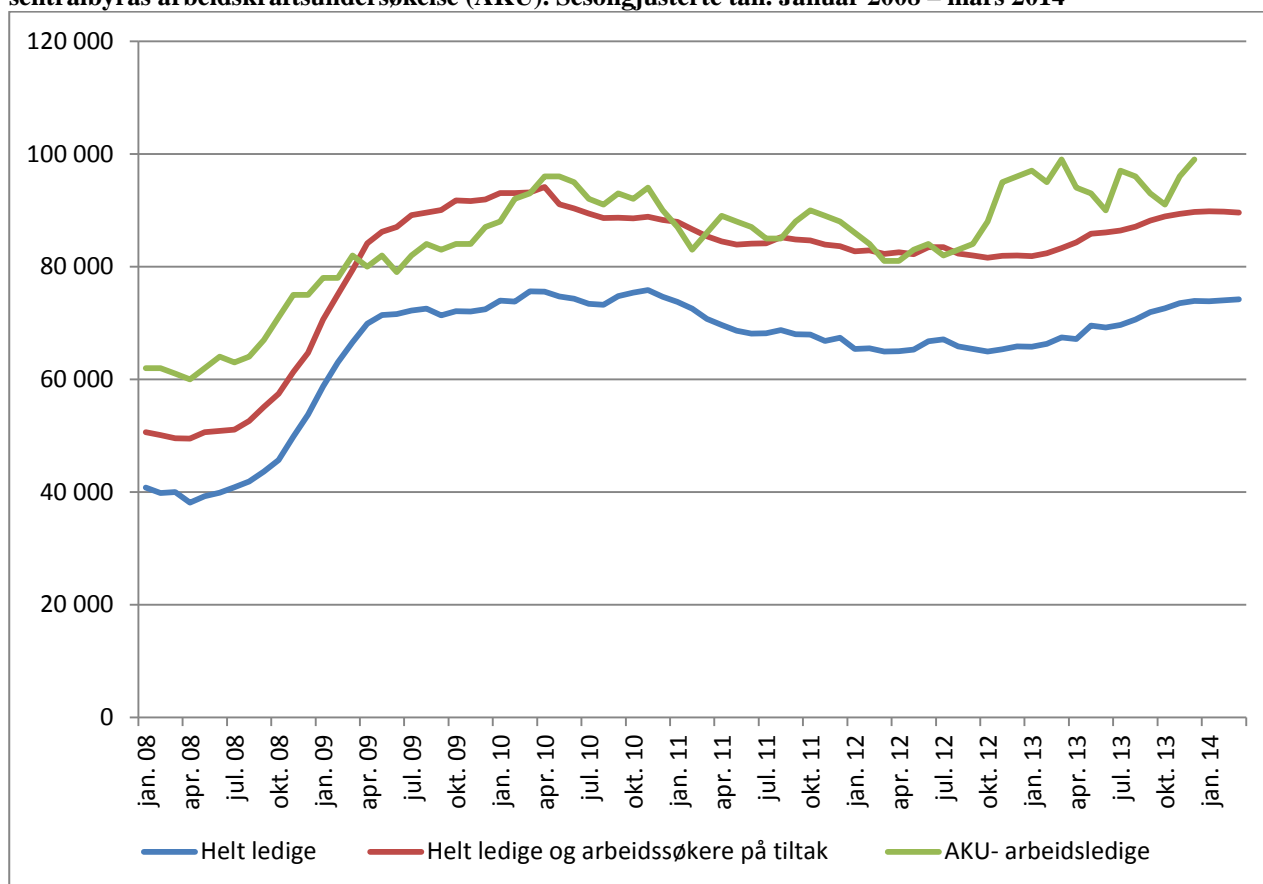
Notatet er skrevet av Johannes.Sorbo@nav.no, 28.mars 2014.

Stabil bruttoledighet

Summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, bruttoledigheten, falt med 200 personer fra februar til mars, ifølge sesongjusterte tall fra NAV. I samme periode økte antallet som var registrert som helt ledige med 200 personer. Bruttoledigheten har dermed holdt seg stabil de tre første månedene i 2014, etter å ha økt jevnt gjennom 2013.

Ved utgangen av mars var det registrert 76 900 helt ledige, 7 000 flere enn på samme tid i fjor. Arbeidsledigheten var dermed på 2,9 prosent av arbeidsstyrken, mot 2,7 prosent på samme tid i fjor. Summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak var på 95 400 personer, en økning på 6 500 sammenlignet med mars i fjor. Bruttoledigheten i mars tilsvarte dermed 3,6 prosent av arbeidsstyrken, mot 3,4 prosent på samme tid i fjor.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, bruttoledigheten og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2008 – mars 2014

Kilde: NAV og SSB

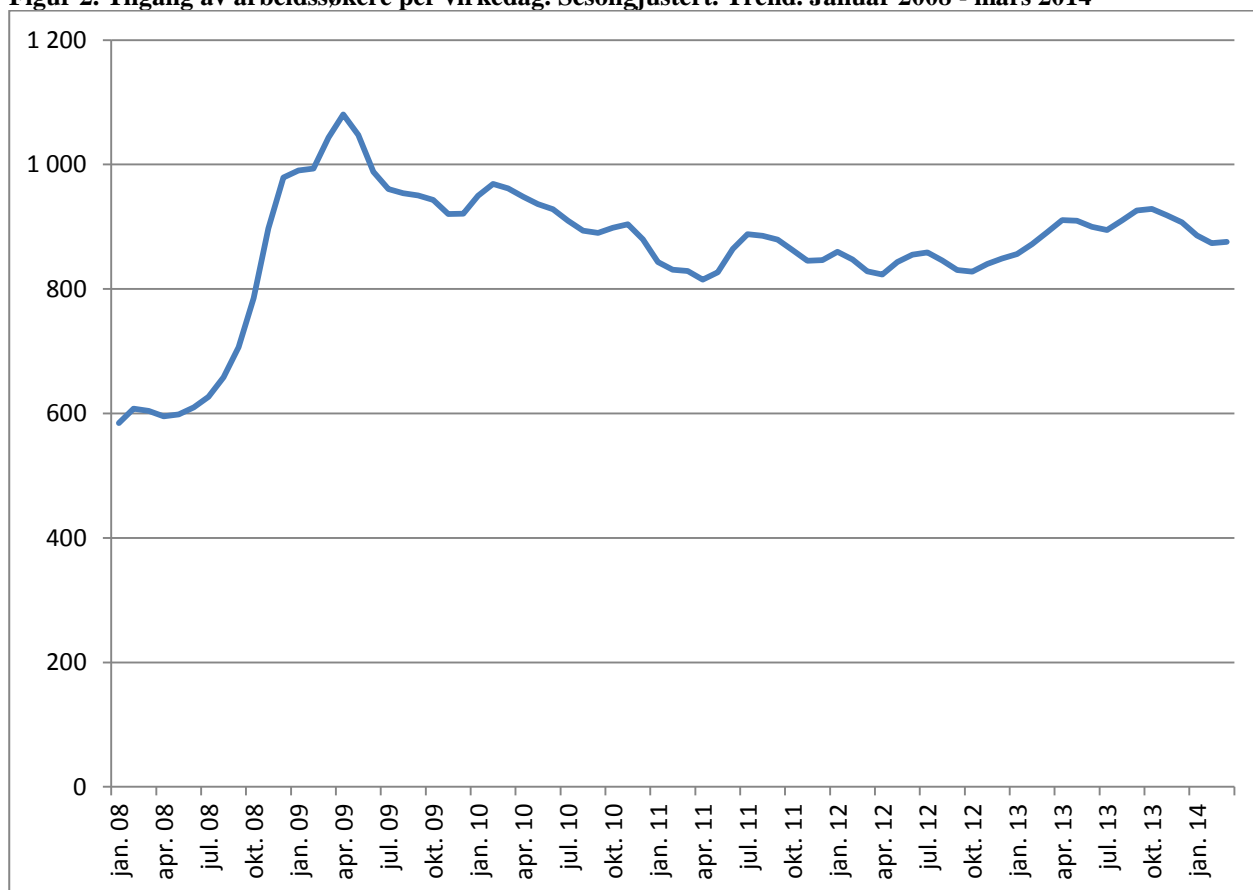
Stabil tilgang på nye arbeidssøkere

Tilgangen på nye arbeidssøkere¹ per virkedag var stabil i mars, etter å ha falt de siste fire månedene (figur 2).

I mars var det registrert 12 000 helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med en arbeidssøkervarighet under fire uker. Dette er på nivå med mars i fjor. Personer med bakgrunn fra bygge- og anleggsvirker, butikk- og salgsarbeid og de med ingen eller uoppgett yrkesbakgrunn utgjorde til sammen mer enn en tredjedel av de nye ledige eller arbeidssøkere på tiltak i mars.

Målt i antall personer økte bruttoledigheten for de nye ledige mest for de med bakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag og butikk og salgsarbeid, sammenlignet med mars i fjor (figur 3). Nedgangen var størst for personer uten oppgett yrkesbakgrunn og for industriarbeidere.

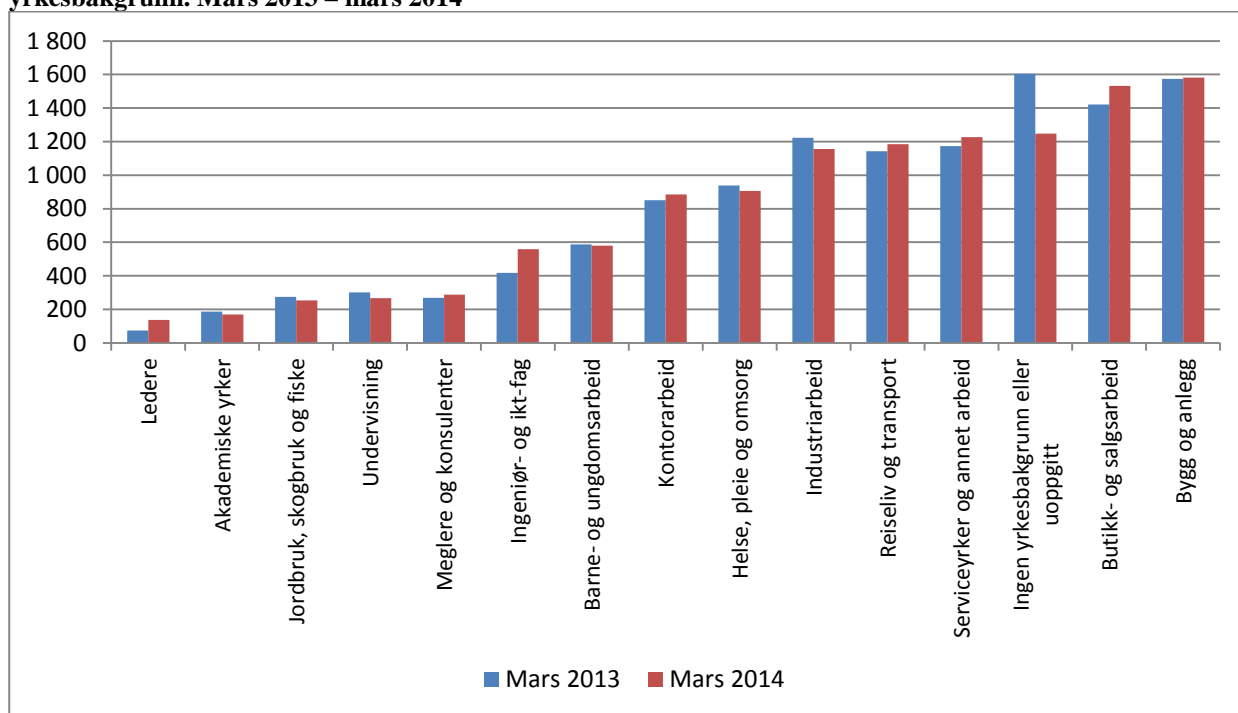
Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag. Sesongjustert. Trend. Januar 2008 - mars 2014

Kilde: NAV

¹ Inkluderer helt ledige, delvis ledige, arbeidssøkere på tiltak og andre arbeidssøkere.

Figur 3. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med arbeidssøkervarighet under 4 uker, etter yrkesbakgrunn. Mars 2013 – mars 2014

Kilde: NAV

Utviklingen i internasjonal økonomi

I 2013 tok resesjonen i eurosonen slutt, og den økonomiske veksten økte mot slutten av året. I fjerde kvartal økte også sysselsettingen for første gang på nesten tre år. Sysselsettingen økte med 0,1 prosent fra tredje kvartal, ifølge sesongjusterte tall fra Eurostat. Veksten var størst i Portugal, Irland og Spania, alle blant landene som ble hardest rammet av finanskrisen.

Industriproduksjonen i eurosonen falt 0,2 prosent fra desember til januar, ifølge sesongjusterte tall. Fallet skyldtes lavere energiproduksjon, mens vareproduksjonen fortsatt økte. I bygge- og anleggsbransjen økte produksjonen med 1,5 prosent fra desember til januar, og den positive trenden fra sist sommer ser dermed ut til å fortsette.

I USA økte industriproduksjonen med 0,8 prosent fra januar til februar, og nedgangen måneden før ble dermed nesten reversert. Nedgangen i januar hang trolig sammen med ekstremvær, og samlet har industriproduksjonen økt med 1,5 prosent det siste året.

Arbeidsledigheten i USA falt gjennom 2013, men har vært stabil de siste to månedene ifølge sesongjusterte tall. I februar var 6,7 prosent av arbeidsstyrken ledige, en økning på 0,1 prosentpoeng fra januar. Sammenlignet med februar i fjor har ledigheten falt med ett prosentpoeng, men det skyldes til dels at flere har trukket seg helt ut av arbeidsstyrken slik at yrkesdeltakelsen har falt.

Ulike forventningsindikatorer indikerer at den økonomiske veksten vil fortsette i både Europa og USA. Forbrukertilliten har tatt seg opp i Europa, og industriproduksjonen ser ut til å skulle fortsette å vokse både her og i USA. At den økonomiske veksten ser ut til å være på vei opp i både Europa og USA er svært positivt for norsk eksportindustri, som har disse områdene som sine viktigste markeder.

Utviklingen i norsk økonomi

Bedriftene i Norges Banks regionale nettverk melder om fortsatt moderat vekst i norsk økonomi. Innen oljerelatert industri og bygge- og anleggsnæringen har produksjonsveksten avtatt, men samtidig melder bedriftene at svakere kronekurs og økte offentlige investeringer har gitt økt vekst for øvrig industri og tjenesteyting rettet mot næringslivet. Det neste halve året venter bedriftene at veksten kan ta seg litt opp, men fortsatt vil være moderat.

Antall igangsettingstillatelser til bolig økte med 48 prosent fra januar til februar, men dette kom etter et svært lavt nivå i januar. De siste tolv månedene har det blitt gitt tillatelser til bygging av 28 800 nye boliger, en nedgang på 11 prosent sammenlignet med forrige tolv månedersperiode. Selv om det er gitt en igangsettingstillatelse kan det imidlertid ta tid før byggingen starter, om den gjør det. Særlig i nedgangstider med fallende boligpriser hvor salget av nye boliger går tregt vil dette være tilfellet. Byggebedriftene i Norges Banks regionale nettverk venter likevel noe høyere vekst framover, og at vi får en mer stabil utvikling i boligbyggingen.

Handelsoverskuddet endte på 33,1 milliarder kroner i februar, en nedgang på 1,4 milliarder sammenlignet med tilsvarende måned i fjor. Nedgangen skyldes at importen økte mer enn eksporten. Fastlandseksporten økte med 6,6 prosent i samme periode. Særlig økte fiskeeksporten mye, men også eksporten av maskiner og transportmidler, samt kjemiske råvarer var høy sammenlignet med for ett år siden.

Bruttoledigheten i de ulike yrkesgruppene

Den samlede bruttoledigheten gikk ned med 200 personer i mars, justert for normale sesongvariasjoner. Når vi ser på utviklingen for de ulike yrkesgruppene er det imidlertid store forskjeller. Målt i antall personer er det innen bygge- og anleggsarbeid og ingeniør- og ikt-fag at bruttoledigheten har økt mest den siste måneden. Etter tre måneder med nedgang i bruttoledigheten har altså ledigheten for bygge- og anleggsarbeidere begynt å øke igjen, noe som er naturlig å se i sammenheng med den svake utviklingen i boligbyggingen. Den siste måneden har ledigheten også falt for flere yrkesgrupper. Størst er nedgangen i antallet som er registrert med ingen eller uoppgitt yrkesbakgrunn, fulgt av industriarbeidere og personer fra helse-, pleie- og omsorgsykker. Figur 13 og 14 i figurvedlegget viser den sesongjusterte utviklingen i bruttoledigheten for de ulike yrkesgruppene siden januar 2008.

Sammenliknet med mars i fjor har bruttoledigheten økt for de fleste yrkesgrupper (figur 4). Målt i antall personer har veksten vært størst for personer med bakgrunn fra butikk- og salgsarbeid, samt yrker innen reiseliv og transport, med henholdsvis 1 400 og 1 100 personer. Ingeniør- og ikt-fag og lederyrker har hatt den største prosentvise økningen fra mars i fjor, begge med en vekst på 28 prosent.

Målt som andel av arbeidsstyrken, var det personer med bakgrunn fra undervisning som hadde den laveste bruttoledigheten i mars, med 1,0 prosent (figur 5). Den høyeste bruttoledigheten hadde de med bakgrunn fra bygge- og anleggsyrker, med 6,4 prosent.

Bygg og anlegg

Bygge- og anleggsarbeid var den yrkesgruppen hvor bruttoledigheten, målt i antall personer, økte mest gjennom 2013. De to første månedene i år gikk ledigheten ned for denne gruppen, men i mars var dette igjen yrkesgruppen var bruttoledigheten økte mest. Ved utgangen av mars var det 1 000

flere helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen enn på tilsvarende tidspunkt i fjor. Det er en økning på 9 prosent. Det er yrkesgruppene «hjelpesarbeidere i anlegg», «andre bygningsarbeidere» og «tømrere og snekkere» som har hatt størst økning i antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak sammenliknet med mars i fjor. For anleggsmaskinførere har antallet ledige og arbeidssøkere på tiltak gått ned i samme periode.

Industriarbeid

Normalt har industriarbeid vært en yrkesgruppe som har merket konjunktursvingningene godt. Det siste året er imidlertid dette blant yrkesgruppene hvor den prosentvise veksten i bruttoledigheten har vært minst. Det henger sammen med rekordhøye oljeinvesteringer i fjor, samtidig som kronkursen svekket seg mot slutten av året og vi nå opplever økt eksport av tradisjonelle varer.

I alt var det 100 flere helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen i mars i år enn i mars i fjor, en økning på 1 prosent. Det er for sveisere og bilmekanikere at bruttoledigheten har økt mest det siste året. Størst nedgang har det vært for operatører innen kjemisk industri.

Ingeniører- og ikt-fag

Med en økning i bruttoledigheten på 28 prosent sammenliknet med mars i fjor, er dette yrkesgruppen med størst relativ økning. Dette er likevel fortsatt blant yrkesgruppene med lavest bruttoledighet (figur 5). Det er for IKT-yrker at økningen har vært størst, med en vekst på 300 personer. Også for ingeniører og teknikere har det blitt nesten 300 flere helt ledige og arbeidssøkere på tiltak det siste året.

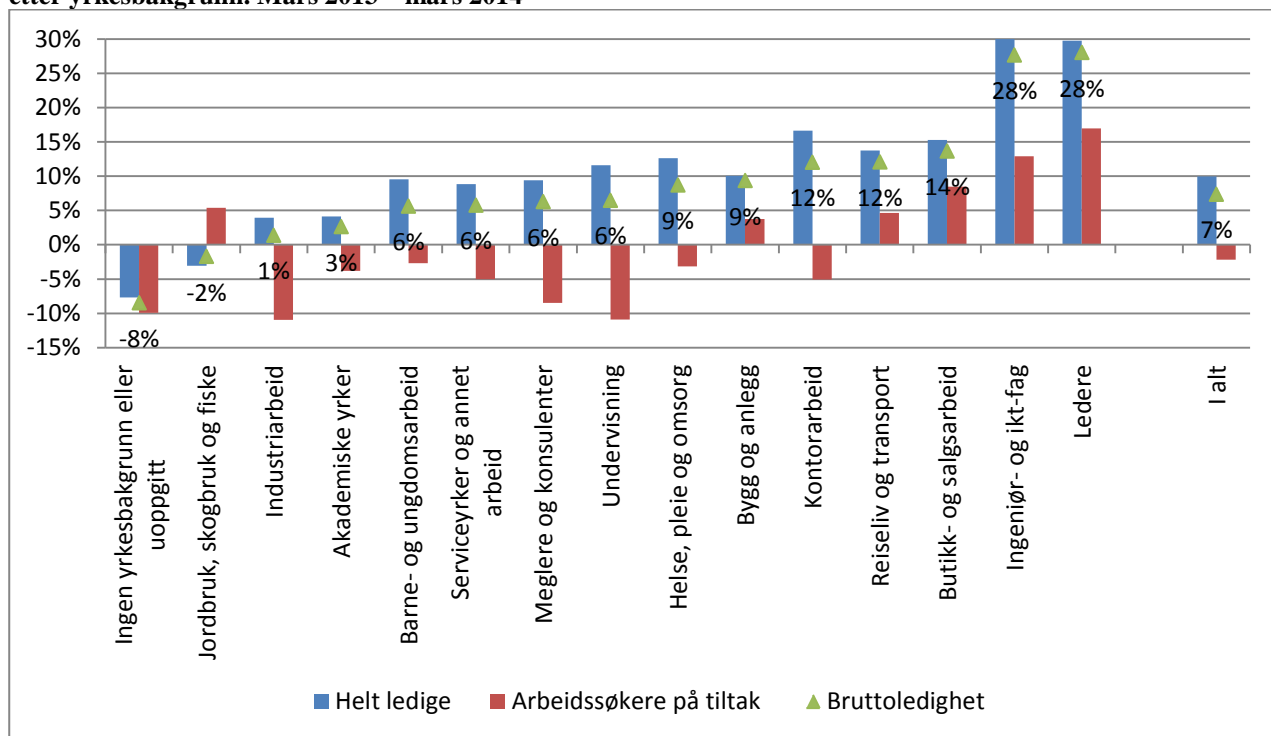
Butikk- og salgsarbeid

Innen butikk- og salgsarbeid var det 1 400 flere helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars i år enn i mars i fjor. Dette tilsvarer en økning på 14 prosent. Nesten hele denne økningen har kommet blant butikkarbeidere, noe som må sees i sammenheng med den lave veksten i husholdningenes varekonsum gjennom 2013 og i starten av 2014.

Helse, pleie og omsorg

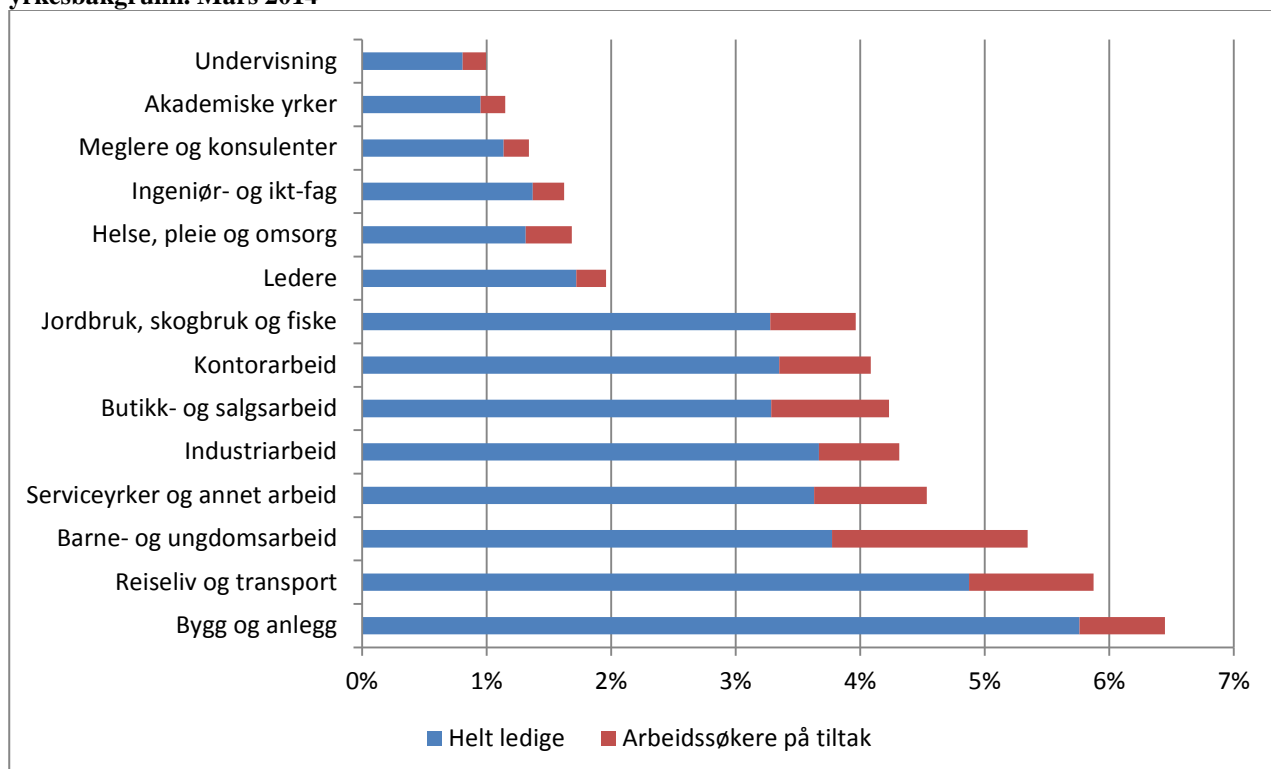
Innen helse, pleie og omsorg var det 500 flere helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars i år enn i mars i fjor. Dette tilsvarer en økning på 9 prosent. Nesten hele økningen kom i yrkesgruppen omsorgs- og pleiearbeidere. Denne gruppen består av helsefagarbeidere, hjemmehjelper og andre pleiemedarbeidere. For yrker som krever høyere utdanning, slik som sykepleiere, spesialsykepleiere, leger og tannleger m.m. var det fortsatt svært få ledige, og liten endring fra i fjor.

Figur 4. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring for helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Mars 2013 – mars 2014

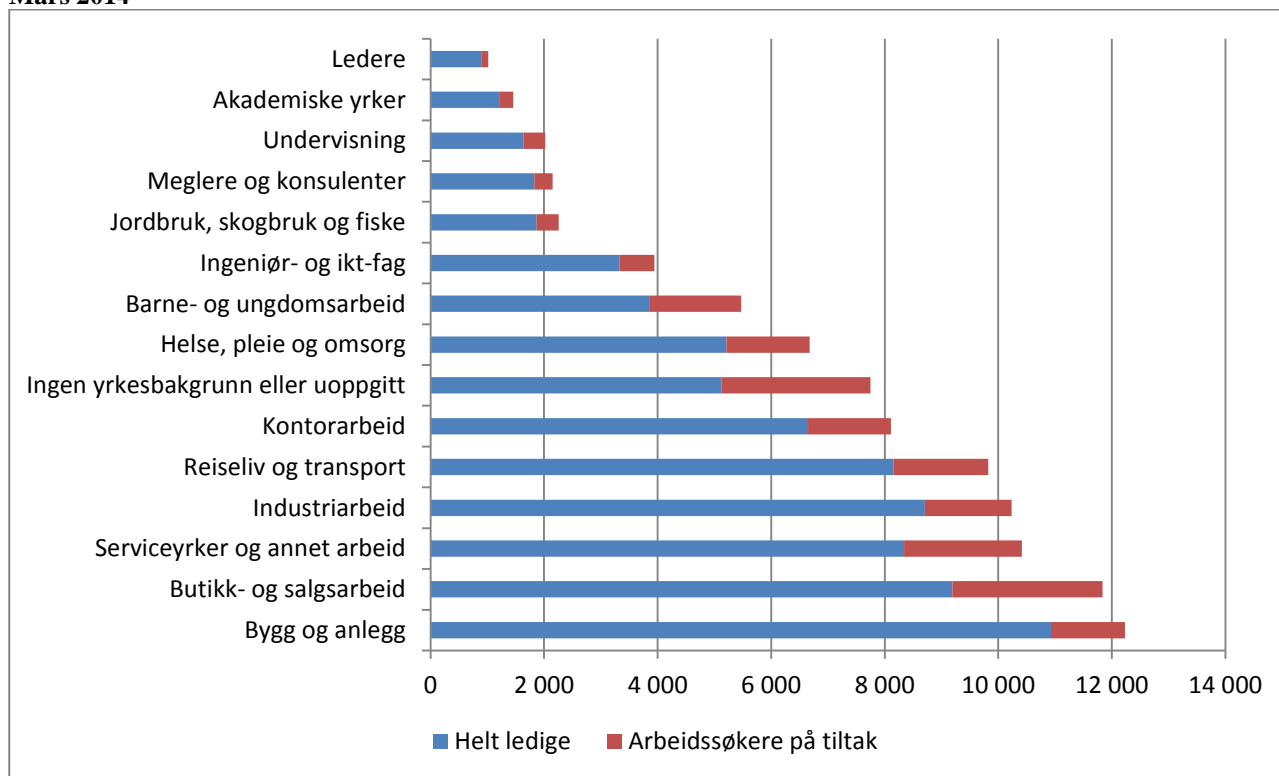
Kilde: NAV

Figur 5. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i prosent av arbeidsstyrken etter yrkesbakgrunn. Mars 2014

Kilde: NAV

Figur 6. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Antall personer. Mars 2014

Kilde: NAV

Flere arbeidsavklaringspengemottakere er arbeidsledige

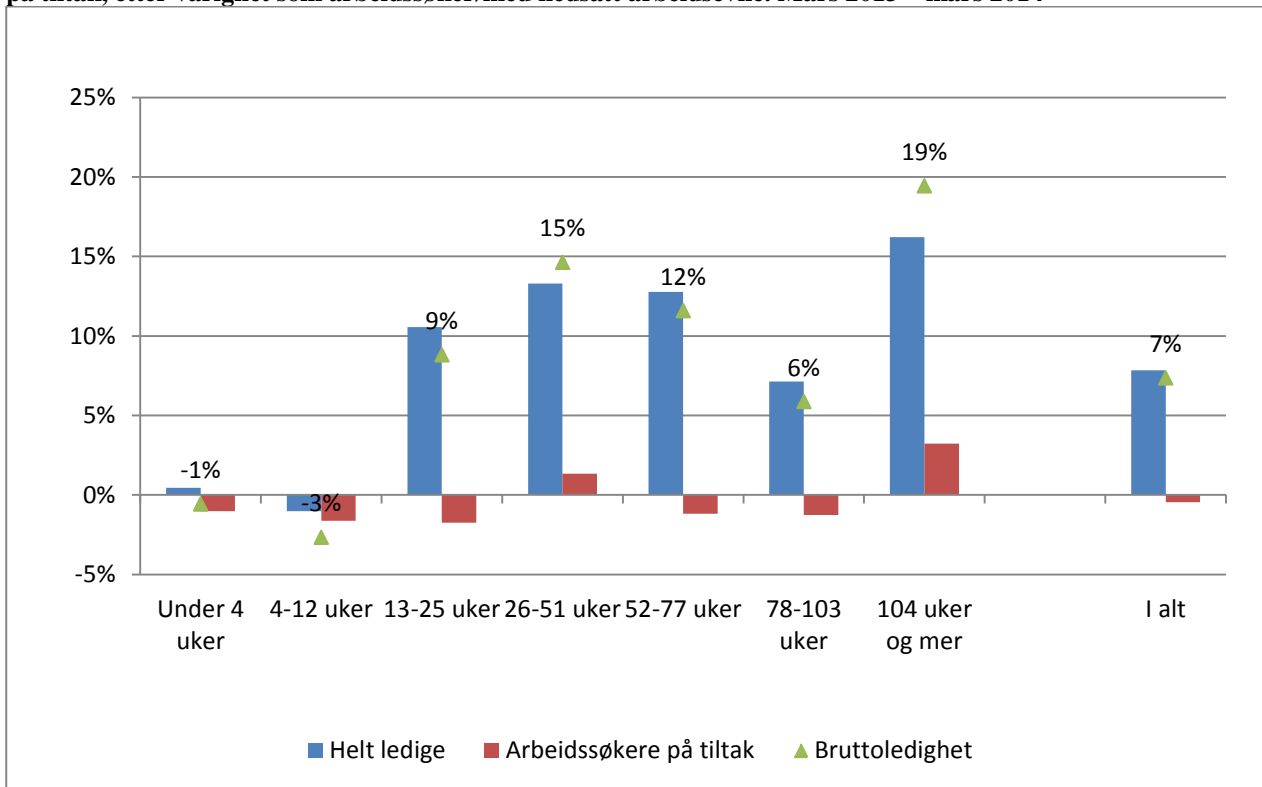
Det siste året har bruttoledigheten tilsynelatende økt mest for gruppen som har vært arbeidssøkere i minst to år. Ved utgangen av mars var det 19 prosent flere i denne gruppen enn ett år tidligere. Det er imidlertid bare litt over halvparten av denne veksten som skyldes en reell økning i gruppen.

At økningen er størst for denne gruppen kommer av at mange som har vært registrert hos NAV med nedsatt arbeidsevne og mottatt arbeidsavklaringspenger passerte maksgrensen på fire år i månedsskiftet februar/mars. Mange av disse vil ha så dårlig helse at de får innvilget uførepensjon, men for andre vil helsen ha blitt bedre og de går tilbake i jobb eller melder seg som arbeidssøkere. For mange i den gruppen som melder seg som arbeidssøkere, vil også en del av tiden hvor de var registrert med nedsatt arbeidsevne telle med i arbeidssøkervarigheten.² Det vil si at når disse personene går over til å melde seg som ordinær arbeidssøker, så framgår de i NAVs statistikk som personer som har vært arbeidssøkere i lang tid, i stedet for bare den siste måneden. Dette bidrar til å blåse opp tallet på personer med lang arbeidssøkervarighet og gjør at tallet med kort arbeidssøkervarighet er tilsvarende for lavt, og gir dermed et bilde av den generelle ledighetsutviklingen som ikke blir helt riktig.

For en separat vurdering av varighet som sammenhengende helt ledig, publiserer NAV statistikk over ledighetens varighet <https://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Helt+ledige>

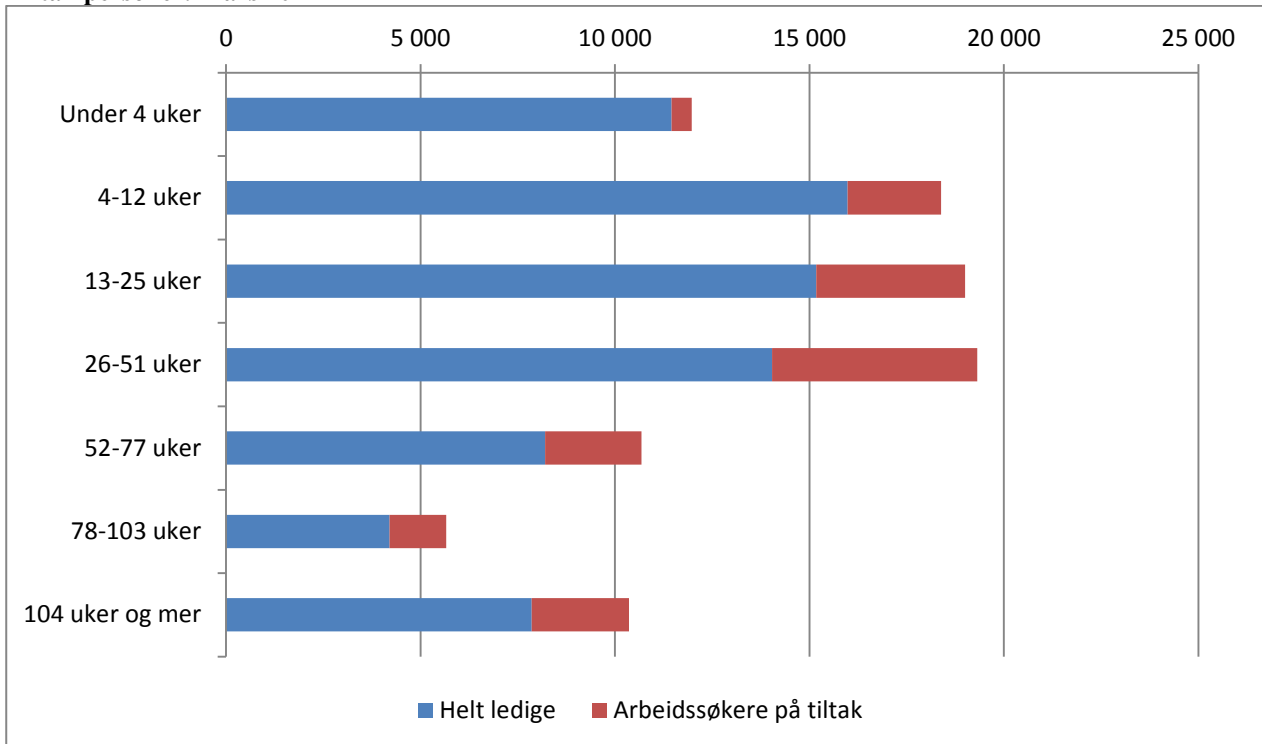
² Dette skyldes hvordan variablene er definert i NAVs datavarehus.

Figur 7. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter varighet som arbeidssøker/med nedsatt arbeidsevne. Mars 2013 – mars 2014

Kilde: NAV

Figur 8. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter varighet som arbeidssøker/med nedsatt arbeidsevne. Antall personer. Mars 2014

Kilde: NAV

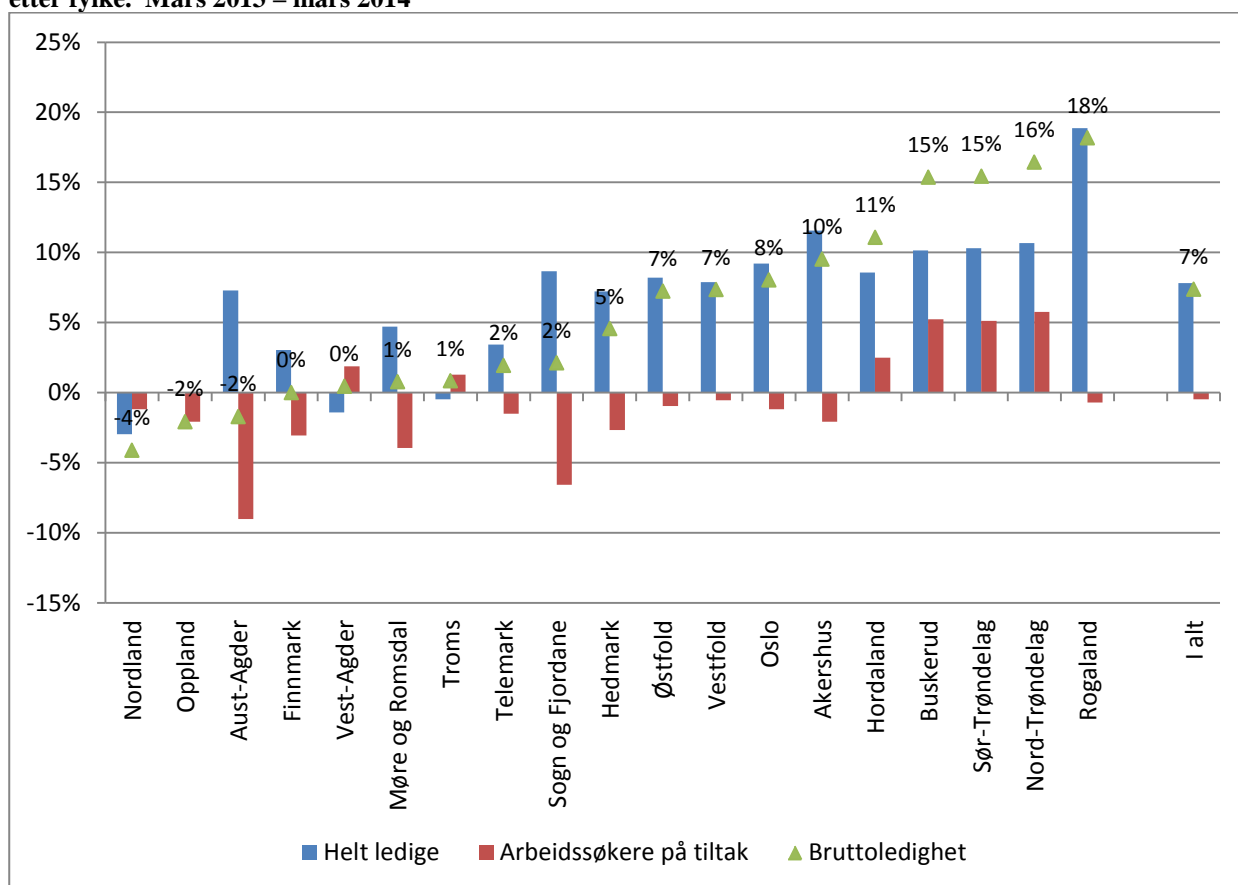
Størst økning i Rogaland

Den siste måneden har bruttoledigheten gått ned i 11 av 19 fylker, justert for normale sesongvariasjoner. Nedgangen har vært størst i Hedmark og Aust-Agder. Vestfold og Nordland var fylkene med størst økning i bruttoledigheten i mars, men i Nordland var dette første gang siden september med økt bruttoledighet. Figur 15 i figurvedlegget viser utviklingen i sesongjusterte tall for de ulike regionene siden januar 2008.

Sammenlignet med mars i fjor er Nordland det fylket som har hatt størst nedgang i bruttoledigheten, med en nedgang på 4 prosent (figur 9). Det meste av nedgangen det siste året har kommet blant industriarbeidere. I Rogaland har derimot bruttoledigheten blant industriarbeidere økt det siste året. Dette er fylket hvor bruttoledigheten har økt mest siden mars i fjor, og økt ledighet innen bygg og anlegg, butikk og salgsarbeid, samt industri står bak 44 prosent av økningen.

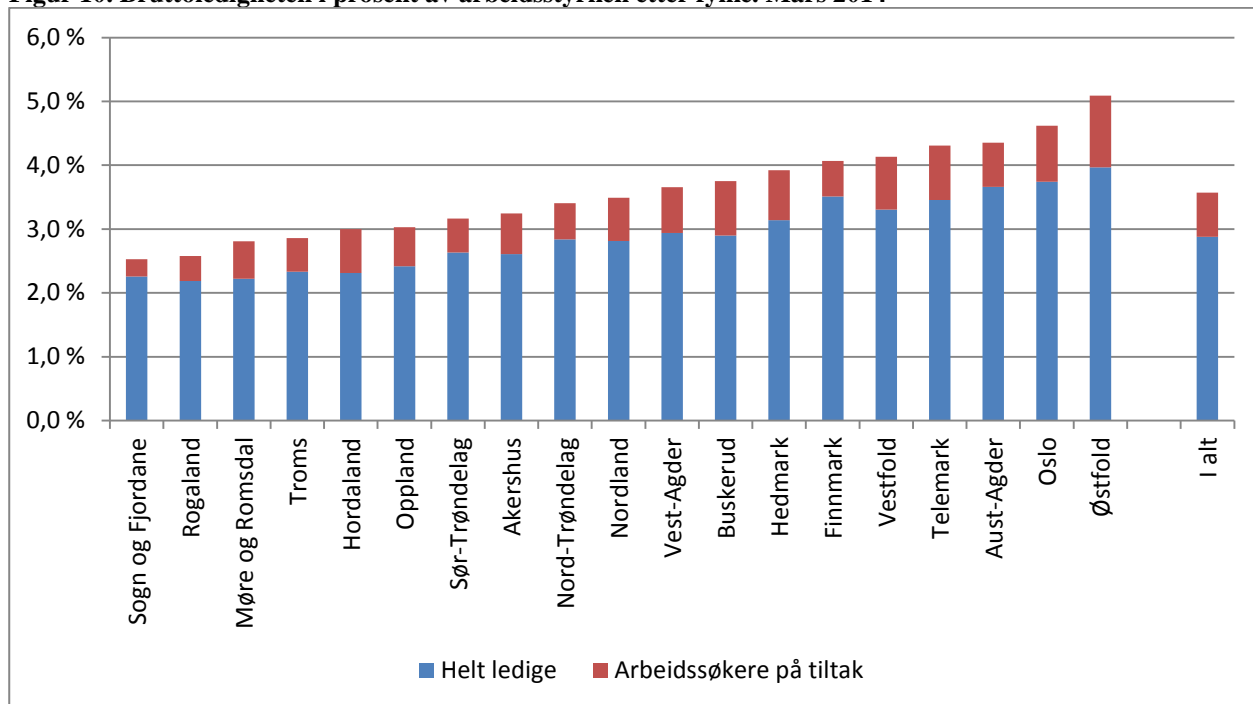
Målt som andel av arbeidsstyrken er likevel Rogaland (2,6 %) fortsatt fylket med nest lavest bruttoledighet. Kun Sogn og Fjordane hadde lavere, med en bruttoledighet på 2,5 prosent. Bruttoledigheten var høyest i Østfold og Oslo, med henholdsvis 5,1 og 4,6 prosent av arbeidsstyrken.

Figur 9. Prosentvis endring i bruttoledigheten dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter fylke. Mars 2013 – mars 2014

Kilde: NAV

Figur 10. Bruttoledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. Mars 2014

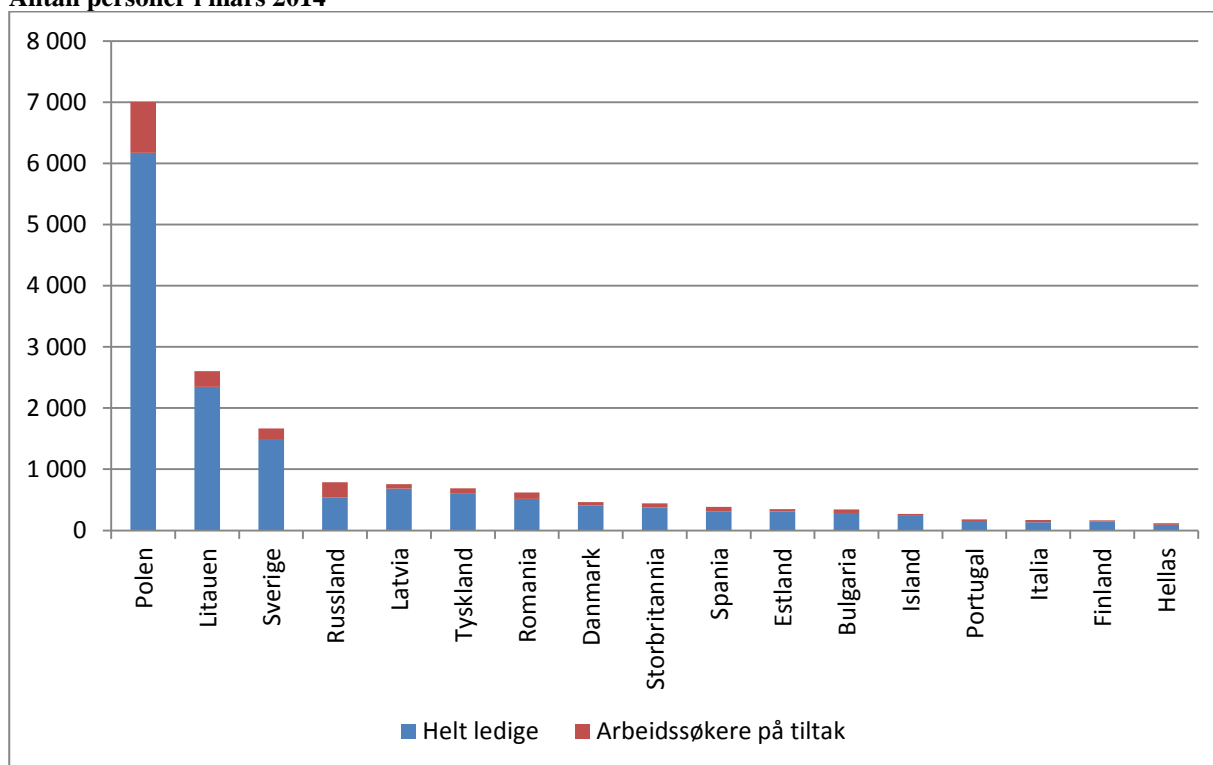
Kilde: NAV

Ledigheten blant arbeidsinnvandrere

Figur 11 viser bruttoledigheten for statsborgere fra landene som har hatt den høyeste arbeidsinnvandringen til Norge de siste årene. I mars var bruttoledigheten størst for polakker (7 000), litauere (2 600) og svensker (1 700).

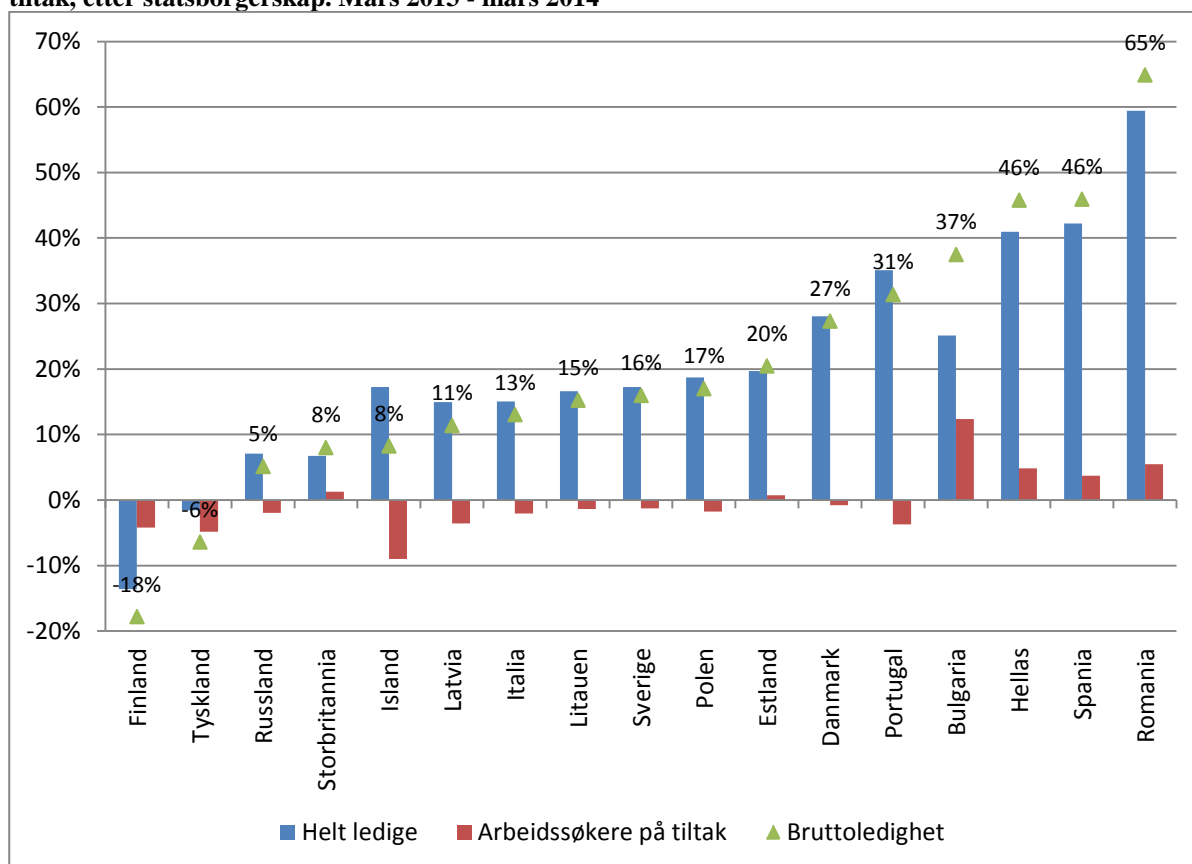
Prosentvis har bruttoledigheten økt mest for statsborgere fra Romania (65 %), Spania (46 %) og Hellas (46 %) sammenliknet med mars i fjor. Figur 11 viser at på tross av den store prosentvise økningen i bruttoledigheten for statsborgere fra disse landene, var antallet som var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak fortsatt lavt. Av disse landene kom flest fra Romania, med 600 personer, mens det var til sammen 500 fra Spania og Hellas.

Figur 11. Bruttoledighet dekomponert i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter statsborgerskap. Antall personer i mars 2014

Kilde: NAV

Figur 12. Prosentvis endring bruttoledighet, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter statsborgerskap. Mars 2013 - mars 2014

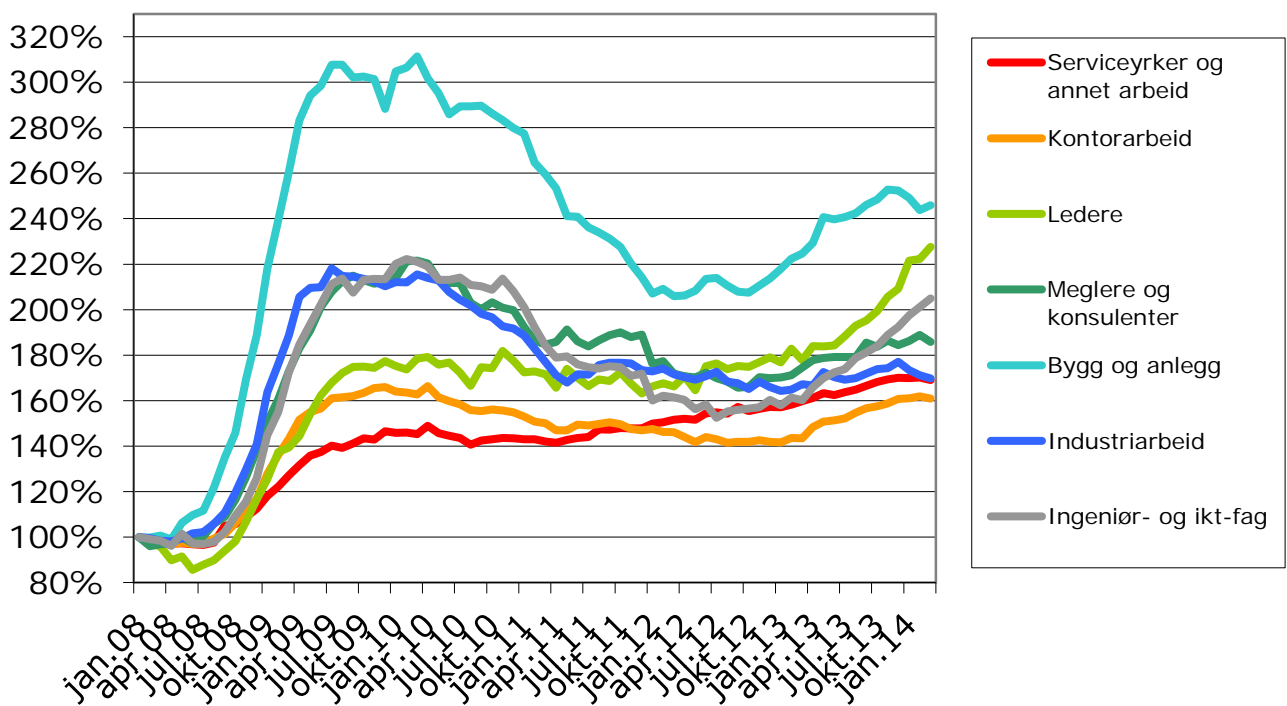
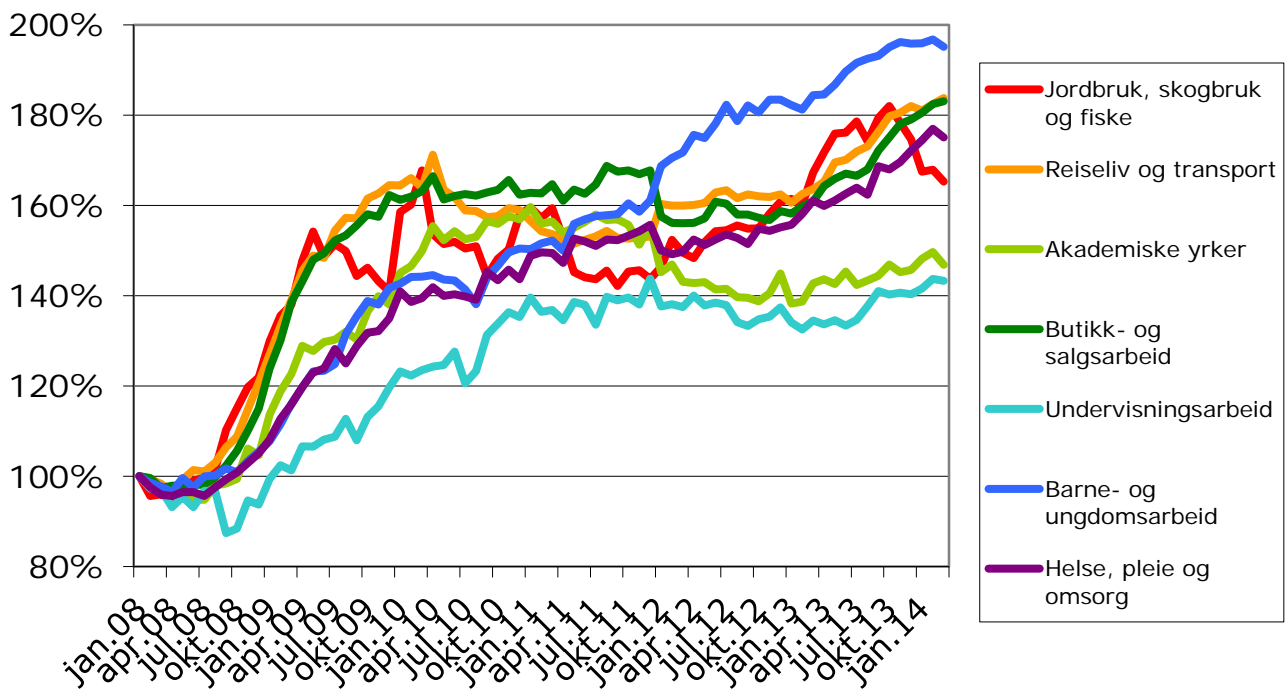
Kilde: NAV

Spesielle forhold ved månedsoppdateringen

På grunn av at påsken i fjor var i slutten av mars, mens den i år er i april, tas ledighetstallene for mars ut en uke senere i år enn i fjor. I og med at arbeidsledigheten normalt går noe ned gjennom mars og april betyr dette at økningen fra mars i fjor blir noe mindre enn om vi hadde tatt ut ledighetstallet i tilsvarende uke som i fjor.

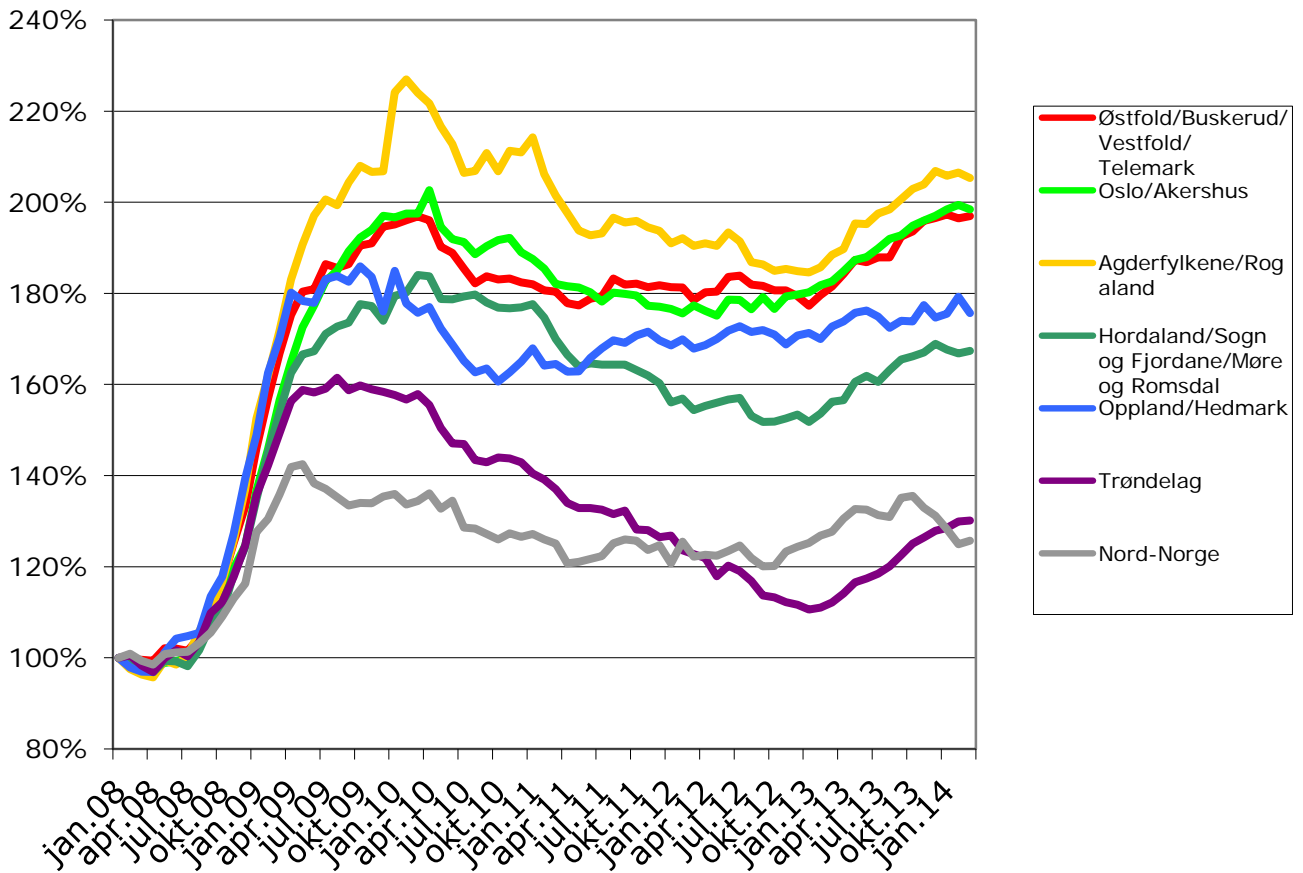
Figurvedlegg

Figur 13 og 14. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak, etter yrkesbakgrunn. Januar 2008 – mars 2014. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigererte tall

Kilde: NAV

Figur 15. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og arbeidssøkere på tiltak i regioner. Januar 2008 – mars 2014. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall

Kilde: NAV